

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. — kr.
za pol leta . . . 4 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Tagblattovo modrovanje.

Že večkrat smo opomnili, da naši nemškutarji so od razpora med Staro- in Mladoslavenci imeli največ dobička. Škodoželjno so se v pest smejali, ko so videli, da stranka stranko slabi, in na vso moč so si prizadevali, da brezno med narodnima strankama bi bilo čedalje večji. Kdo bi se tedaj čudil, da „Tagblattovi“ privrženci so se silno prestrašili, ko so slišali o prizadevanju spraviti razdvojeni stranki in s to spravo narodno reč vtrditi? Ker naši nasprotniki živé in se redé le od naše razprtije, dobrovoljnosti in slabosti, zato bi najraje videli, da bi se sprava nikdar ne vresničila in da bi Slovenci tudi za naprej drug druguzega vjedali.

Ljubljanski „Tagblatt“ je včeraj in predvčerajšnjim prinesel še poseben članek „Politische Fahnenflucht“, v katerem Mladoslavenci smeši in s posmehom skuša razbiti nameravano spravo. Doslej jih je pri vsaki priliki hvalil, da bi jih s prilizovanjem preslepil ter tem močnejši zvezal z nemško ali bolj prav nemčursko stranko; ker pa hvala zaželjenega namena ni dosegla, začel jih je grajati in psovati, kakor najbolje vé in zna. Pa ker je že sploh znano, da „Tagblatt“ prav po zgledu nekterih živali, najrajši rije po blatu, se bodo menda za njegovo grajo še manj zmenili, kakor za njegovo pohvalo.

Tudi mi bi o omenjenem članku molčali, da bi „Tagblatt“ napadavši Mladoslavence ne opravičeval nemčurskih političnih petelinov in sedanjega liberalizma. Da so Dežman in njegove baže odpadniki spremenili svoja politična načela, to po „Tagblattovem“ nauku ni nič

čudnega, če pa se Mladoslavenci s Starimi zopet zedinijo in spravijo, bodo po „Tagblattovem“ uku slekli novo obleko in namesto nje oblekli umazano in razcapano, „Tagblattu“ je tedaj liberalizem nova čedna obleka, dasi bi moral vedeti, da ravno sedanji liberalizem nima nobenega vzroka ponašati se. Kdor je resnicoin pravicoljuben ter noče siloma biti slep, bode pripoznal, da liberalizem z navadnimi pripomočki nič ne opravi, ampak da le sila je njegovo orožje. On je spreten in velik, kadar koga strahuje, preganja, zatira; bodala, verige in ječe so njegova slava; kjer pa se ne more ali ne sme več posluževati sile, tam čisto opeša in prav nič ne zamore. Dogodki na Nemškem, kjer vsled jako plodnega liberalizma zapirajo katoliške škofo, in plemenitaše, pričajo, da so resnične besede, ki jih je nedavno neki govornik francoski izustil, da novošegna omika je barbarizem in trinoštvo. Dolgo in dolgo se je krščanstvo trudilo, da bi ljudem pridobilo politične in družinske pravice, liberalizem pa hoče vse to zopet vničiti. Vso pravo zavednost ter svobodo posameznih ljudi in društev liberalizem izdaja vsemogočni državi, ki se dozdeva, da je storila kdo vé kakšne korake na svobodnem polju, pa le ponavlja, kar je bil že pred več kot 2500 leti učinil babilonski kralj Nebukadnecar in kar so za njim v grških republikah ponavljali z ostracizmom.

Nebukadnecar je bil v svojem kraljestvu določil, ktere bogove mora vsakdo moliti, koga sme kdo kaj prositi, in če je kdo bil drugih misli, vrgli so ga na povelje kraljevo v razbeljeno peč ali v levnjak. Na grškem sicer niso tako neusmiljeno ravnali s tistimi, ki so bili nekterim pretežni, a če kdo ni v vseh

rečeh vlekel z druhaljo, ki je zastopala očitno mnenje, če je hotel imeti svoje prepričanje, zapisali so njegovo ime na lončene tablice in moral je iti za deset, pozneje za pet let v pregnanstvo. Kdo bo rekel, da to so bili srečni časi? Toda prav tako dela sedanji liberalizem. On državi prilastuje pravico paziti na to, kaj kdo govori in piše, pravico do zborovanja, naseilstva, maternega jezika, podučevanja, izreje in celo do tega, kar kdo veruje. Posamezni ljudje ne smejo imeti nobene lastne volje, ne lastne vesti, ne lastnega prava: naj ima tedaj kak človek, kraj ali narod še tako stare pravice, liberalna država se za nje ne zmeni, ona nikomur ne pripušča osebnih pravic, vse se mora vklanjati le državi volji, vse meriti po državi vesti, vse določevati po državinem pravu.

Če „Tagblattu“ taka svoboda dopada, dobro, naj mu tekne; mi pa, dokler nam ne napravijo bolje, osebnim in narodnim pravicam primerjene obleke, imamo rajši še dosedanjo, če tudi po vsem ne najboljšo, kakor da bi oblekli od „Tagblatta“ hvalisano železno srajco novošegnega liberalizma!

Politični pregled.

V Ljubljani 11. novembra.

Avstrijske dežele.

Cesar in cesarica sta se 8. t. m. podala v Kladrub na Českem, kjer je niju ljudstvo sprejelo z enako navdušenostjo, kakor pred nekimi tedni cesarja v Pragi. Vradni listi povdarjajo, da to popotovanje s politiko nima čisto nič opraviti, a ker se bode lova

Podlistek.

Kralj Mida.

Mnogi, premnogi, da, skoraj vsi ljudje si želé — in še posebno v sedanjih časih — denarja. Gotovo si tudi ti, dragi bralec, mnogokrat skrivaj vzdihnil: „O da bi človek mogel obogateti!“ Tvojim zdihljejem v tolažbo poslušaj sledečo povedko:

Tudi jaz poznam človeka, ki si vedno želi obogateti. Kolikokrat sem mu že ponavljal: „Miha, zadovoljni bodite, da morete živeti, da vam ni treba skrbeti za ljubi kruhek; denar še ne dá prave sreče!“ Ali on je vedno pregovarjal: „Saj ne potrebujem veliko; ko bi zadel le kakih pet tisučev v loteriji (zakaj on vse zaupanje stavi v loterijo, kamor je znosil že marsikteri soldek), pa bi bil zadovoljen.“ „Saj ne veste“, rečem mu enkrat, „ali bi bili zadovoljni ali ne; v vaše podučenje vam bom povedal povestnico od kralja Mide.

Vladal je kralj Mida v Aziji, od ktere ste

že marsikaj slišali in čitali. Živel pa je ob njegovem času tudi mogočen junak, Bah po imenu. Ta ga je rad pil in tudi tovariši njegovi so marsiktero kupico spili čez žejo. Hodil je s svojimi tovariši okoli po svetu ter je pokušal vince ž njimi; spremljal pa ga je vedno njegov nekdanji učitelj Silen, ki pa tudi marsikdaj ni vedel, kdaj ima božjega daru zadosti; jezdaril je na oslu, ker je bil že malo star, pa tudi malokdaj trezen. Enkrat so potovali v lepo deželo Indijo, kjer je bil Bah doma; šli so pa skoz Frigijo, kjer je kraljeval ravno Mida. Tukaj se ga je Silen tako nasrkal, da ni mogel več naprej; tovariši so ga deli na osla, pa ker niso pazili nanj, je padel z njega in nekje ob poti obležal. Tacega so naši kmetje, smejali so se mu in norčevali; ko se je pa jel zavedati, so ga ovenčali in tako peljali h kralju.

Mida kmalo spozna, da je to Silen, učitelj mogočnega Baha; dobro ga toraj sprejame in tako lepo gosti, da se stari možiček celih devet dni ni strezoval; potlej pa ga pripelja nazaj k Bahu, ki je bil prav vesel vinskega

bratca. Zahvalil se je Midu ter mu je dal na zbiranje, kar hoče. Ali Mida ni prosil modrosti, kakor nekdanj Salomon, tudi ne daru poezije, ampak ker je bil precej pohlepen in ni imel nikdar zadosti, poprosil je, naj postane vse, česar se bo dotaknil, zlato. Kajne vi mislite, Miha, da si je pač pametno izvolil? A temu ni bilo tako. Poslušajte, kako se mu je potem godilo.

Ko gre Mida od Baha, je bil ves vesel; sam ni vedel, kaj bi počel; zdaj je pobral kamen — in glej, ni bil več kamen, ampak zlato —; zdaj je odtrgal vejico od hrasta — in postala je čisto zlato. Tako je bil vesel, da je celó na lakoto pozabil; ko je bil prišel domu, mu vendar začne kruliti v želodcu in reče si napraviti kosilo. Ali, bore revež! kar hoče nesti v usta, spremeni se v zlato; da bi si žejo potolažil, prime za kozarec, ali — zlato se ne more piti. Tako bi bil revček glada poginil, da se ga ni Bah usmili, zapovedal mu je namreč, naj se skopa v reki, ktera teče memo njegovega stanovanja; kopal se je in si odpral moč, spreminjati vse v zlato.

vdeležilo vse česko plemstvo, ki je po večini sedanji vladi nasprotno, je vendar le mogoče, misli „Sonn- und Montzgt.“, da cesarju odkritosrčno povedó svoje misli. Dunajski „Tagblatt“ pa kar naravnost reče, da nevarnost za ministerstvo je bližej, kakor bi kdo mislil. Po dosedanjem programu so ponedeljek, torek, petek in saboto odločeni za lov, v sredo pa sta cesar in cesarica namenjena v Pragi obiskati priletnega cesarja Ferdinanda.

Ogerska vlada je mahoma odstavila barčeskega velikega župana grofa Miggazia. V zbornici poslancev so ministra Szaparija vprašali, zakaj se je to zgodilo. Minister je osorno odgovoril, da to poslancem ni nič mar. Vsled tega je vstal v zbornici velik nemir in minister bi bil moral skoro odstopiti, da bi ne bil besede nazaj vzel in razburjenih poslancev pomiril. Ker so liberalci tu in onkrajlitavski tesno zvezani, bi sprememba ogerskega ministerstva gotovo tudi imela vpliv na dunajsko vlado, zato pa dunajska „N. fr. Presse“ pravi, da bi morali previdnejši biti. Zbor se še le čez 14 dni zopet snide.

Vnanje države.

O zadevi grofa **Arnima** poroča „Journal de Genève“, da med pogrešanimi pismi je tudi neko pismo Bismarkovo, v katerem obžaluje, da je odjenjal sili vojaške stranke ter anektiral Alzasijo in Loreno. V Parizu je ta vest zbudila veliko senzacijo, a treba je čakati, če se bo potrdila. „Kreuzztg.“ poroča, da končna obravnava proti grofu bo na koncu tekočega, ali pa v začetku prihodnjega meseca. Sodnija je že odločila poročnika, ki ima po zapisnikih preiskavne sodnije razsoditi, ali naj se grof toži ali ne. Druga poročila pa pravijo, da preiskava še ni končana. Naj že bo kakor hoče, najbrže bodo vse potlačili.

O Bismarku iz Berolina piše „Čech“ da so ga zopet enkrat videli v Berolinu, ali mož se je jako postaral. Eno leto zdaj ga je huje zdelalo, kakor sicer pet, da ne rečemo deset let. Na postavi, v obrazu, v vsem obnašanju se je zmerom kazala tista duhovna določnost, ktera je tako pogosto priklicevala lažnjivo srečo. Postavnost njegova je druge poti slehernega strahovala in kadar je koga pogledal, je vsak čutil, da ima pred seboj velikega moža. Tempora mutantur! Določnost ne gleda več iz skaljenih oči, in celi obraz ima bolj otožno kakor pa pogumno podobo.

In ako bi kje tudi obraz ne izdajal duhovnega slabljenja kanclarjevega, vendar nahuljena njegova postava, zdaj nezanesljivo in poprej tako postavno korakanje, drhtanje rok, in zdaj pa zdaj odkašljevanje, vse to priča, da so naglo minuli lepi dnevi ter se zima bliža! Oklepniška (kirasirska) semajnica, v kateri se je kancler prikazal v državni zbor, se ne poda dobro k temu postaranemu životu in to je bolj oklepniška skveka, kakor pa pravi oklepnik. Kadar človek opazuje njegov obraz in njegovo postavo, očitno vidi posilno premagovanje telesne slabosti in nehote misli: „Ta mož je veliko poskusil!“ Nesreča je vselej zanimiva in tukaj posebej, in kdor je le nekoliko licoznaneč (fizijonom), očitno vidi na kanclerjevem obrazu naslikano nesrečo, v svojih upih goljufanega moža. Tudi na njegovem glasu se je čutila sprememba. Zgovorljivost Bizmarkova sicer nikdar ni bila slavljena in naj manjši Bizmarkov talent je morebiti njegova govorniška zmožnost, kadar je potreba govora neprevidoma (ex abrupto); vendar pa se je sicer kancler oglasil z moškim in trdnim glasom, ta pot pa je bilo očitno zavemanje vsih zbornikov, ko je Bismark spregovoril pri obrambi državnega zbora. Glas njegov se je lahko tresel in precej po bnsedi se je moral odkašljati. Njegova telesna moč je strta, dušna njegova moč pa se bori s slabo telesno posodo.

Francozka vlada je začela Karlistom hudo stopati na noge. Ne le, da ne dopušča nobene Karlistom namenjene reči peljati zkoz svoje dežele, začela je tudi na Francozko prišedše Španjce, ki niso prijatelji republikancev, pošiljati v srednje in severne okraje. To je za Francozko sramotno. Če so vnanje vlade na korist republikancem to tirjale, bi bila Francozka morala tem tirjatom se ustaviti. Pa se vé, da minister francoski je Orleanist in Orleanisti na Španskem pospešujejo vsako vlado raji, kakor postavno, ter imajo bolj lastni dobiček, kakor pa čast dežele francoske pred očmi.

Saj so oni tudi l. 1833 največ pripomogli, da je bil postavni kralj odstranjen. Nezmožnost orleanističnih kaže se tudi pri volitvah, pri katerih zmagujejo le republikanci, ali bonapartovci. —

Nek dopisnik „Ind. Belge“ meni, da v prihodnji narodni skupščini se bode osoda Francozke določila. Kaj se bode zgodilo, se ne vé,

a po vsem, kar se tam godi in kakor zlasti republikanci napredujejo, ni verjetno, da bi uboga dežela prišla do zaželenega miru in stalne vlade,

Telegrafična poročila naznanjajo, da hočejo mladega Napoleončeka poročiti s hčerjo ruske velike kneginje Marije. Počasi pa varno delajo na to, da sina Napoleonovega zopet spravijo na cesarski prestol.

Na **Laškem** bode vlada pri volitvah dobila večino. V 182 krajih pa bo treba ožje volitve. Vsi ministri so zopet izvoljeni.

Iz **Španskega** je madridska vlada po svetu raznesla zopet nekaj prav nevrjetnih reči. Poroča se namreč, da Don Karlos je od 7. t. m. sem na Francoskem, da so ga španjski vohuni videli v Bayonneu ter francoskim gosposkam zaznamovali celó hišo, v kateri biva, da francoska vlada mora zdaj na-nj paziti, da ne gre nazaj na Španjsko itd. itd. Kmaló se bode pokazalo, je li vse to res ali ne. „N. fr. Pr.“ v nekem vvodnem članku že ugiba, kako bi bil Don Karlos prišel na Francosko ter pravi, da so brž ko ne Karlisti pri Irunu bili tepeni ter vrženi na zemljo francosko! Druga poročila o tem čisto molčé, le toliko povedo, da so Karlisti obleganje popustili ter z vso armado šli naproti generalu Lomu, ki je s 6000 ljudmi trdnjavi hitel na pomoč. Da bi se bili vojski že vdarili, pa se ni slišalo. — V Kataloniji pa se Karlistom godi dobro in general Saballs je pri Kastellu čisto potolkel republikance ter jim vzel 2 Kruppova kanona, več sto pušek in vjetnikov. — O Don Alfonsu, ki ima te dni priti v Gradec, piše „Union“, da ga je Don Karlos z imenitnim poslom poslal k vnanjim vladarjem.

Izvirni dopisi.

Iz **Ribnice** na Štírskem, 7. novembra. (Liberalci pa šola). Redko sicer se sliši o našem kraju kakov glas v „Slovenču“, zato bo črtica o naših razmerah bralcem gotovo prijetna, saj pravi prigovor: Kar je redko, je drago.“ Pa zato ne pričakuj kaj posebnega in različnega od tega, kar se je že pripetilo v sto in sto krajih, kjer so ljudje, ki se bahaje, imenujó sami sebe omikane in napredovavce, v pest dobili vse vladarstvo v občinskih in šolskih zadevah. Zares liberalcem samim se ima kmet zahvaliti, da jih že precej pozna, zato ker sami tako delajo, da človek vidi kam pes taco moli.

Reka pa, v kateri se je bil skopal, je dobila lastnost, da se je nahajalo v njej mnogo zlata.

Viidte toraj, Miha, da tudi zlato človeka ne naredi srečnega; z bogastvom pride skrb, nezadovoljnost in želja še več imeti. Tako se kaznuje pohlep do bogastva.

Pa povesti od kralja Mida še ni konec; še nekatere nauke vam bo dala. Že iz tega, kar sem poprej pravil od njega, ste mogli spoznati, da ravno njegova pamet ni bila posebno bistra. Ta skušnja bi ga bila morala podučiti; a on se ni spreobrnil, ostal je, kar je bil popred — nespametni kralj Mida.

Enkrat je namreč slišal necega pastirja, Pana po imenu, prav lepo igrati na pastirsko piščal. To mu je neizrečeno dopadalo, tako, da je izrekel v svoji nespametnosti, da zna Pan bolje igrati na flavto, kakor mogočni Apol na liro. To je Apol zvedel, toraj je poklical Pana, da bi se skušala. Mida pa so zbrali za razsojevalca še z nekterimi drugimi. Najpred začne igrati Pan in igra še dosti lepo. Potem pa vbere Apol svoje strune in igra tako lepo, da je ginil vse poslušalce; vsi so pri-

znali, da se Pan še primerjati ne sme Apolu. Samo Mida obstane pri svoji trmoglavosti in nespametnosti, ter vedno goni svojo, da Pan igra lepše, ko sam Apolo. A to Apola vendar zjezi, in glejte! kaj naredi? Pristvari mu — oslovski ušesa, očitni znak njegove nespametnosti, ktere še zdaj marsikdo nosi, čeravno ne vidoma. Ali Mida s tem novim, dasiravno zaslužnim kinčem, ni bil nikakor zadovoljen. Dal si je toraj napraviti veliko, z biseri obšito pokrivalo, kakor jih imajo sedaj Turki, da bi zakril lepoto svojih ušes, kakor še zdaj nekteri učenjaki (se ve da tako imenovani) zakrivajo svojo neumnost v lepe besede in krasne stavke. Tako je Mida skrnil ušesa; a svojemu brivcu jih vendar ni mogel zakrivati; ostro pa mu je veleval molčati in mu je dal zato velike časti na dvoru in mnogo posestva. Pa brivec je bil malo ženskih lastnost, bil je namreč takošen, da nobene skrivnosti ni mogel imeti in obdržati. Da ima kralj taka čudna ušesa, to ga je tako tiščalo, da mu ni dalo pokoja; a vendar še svoji ženi si ne upa povedati; gre toraj na obrežje necega jezera, si

skoplje jamo in va-njo privoveduje skrivnost. Ali čez nekoliko časa požene iz te jamice čudna rast, ki majaje se vedno šepeta: „Mida ima oslovski ušesa“. To so slišali mimogredoči, in radi so verjeli, enkrat zarad tega, ker ima človek navado, da kaj slabega od svojega bližnjega raji verjame kot kaj dobrega; drugič pa zato, ker je Mida zadnji čas nosil tako čudno pokrivalo, ktereга nikdar ni djal z glave. Vsi so se srčno smejali, Mida pa slišavši neugodno novico se je togotil, kar pa oslovskih ušes ni niti podaljšalo niti prikrajšalo.

Dobri nauk, ki sledi iz te povesti, je ta, da nespametnosti in svojeglavnosti vedno sledí poniževalna kazen; zaslužene kazni pa se človek mora sramovati pred ljudmi. Samo modri hodi po pravi poti in se ne zmeni za to, kaj mislijo in pravijo ljudje.

No, Miha, kaj ni podučljiva ta povest?

Miha pa si je natlačil v nos tobaka, se je obrisal s plavo ruto, ter je zamrmral nekaj nerazumljivega; od loterije pa in od svojih tisučev ni zinil več niti besedice!

(Vid. Pilger 1874.)

Modri šolski očetje, hoteči odpreti vir vse učenosti tudi ribniški mladeži, sklenili so zidati novo šolsko poslopje in urediti izgledno šolo, češ, stara šola je lastnina cerkvena, zato več ni sposobna. Vprašali, se vé, da v svoji trmoglavnosti niso občanov in šolanih občin, dokler so še imeli denarja, misleči, da kmet mora itak vbogati. Kupili so kos zemljišča tako drago, da je prodajalcu drugi kos ostal celo zastonj. Začno tudi pripravljati gradivo za stavbo, pa tukaj jim že možnja odreče. Nagloma kličejo srenjčane, vsako srenjo posebej, da bi privolili in dali denarja. Posebno je šolskega sveta načelnik, o kojem je pisala svoje dni Tagesposta, da on obrne, kar gosp. župnik obrača, nagovarjal kmete rekši: Saj vam župnik dozdanjo šolo smejo vzeti kedar koli hočejo; učitelj pa je pri drugih jezik brusil, da bodo sami staro šolo prodali in že tukaj nekaj denarja dobili. Kmetje pa so spregledali, v kake dolgove bi zabredli s tako potrato, in da jih šolski svetovalci hočejo voditi za nos, ter so se ustavili in povdarjali, da jim zadostuje stara šola, ali če že mora biti nova, da ni treba take velikanske, da bi stala osemnajst tisučev, kakor so namenili. Ker so se nekteri ribniški „purgarji“, — je neki Ribnica trg? kali! — precej robato proti kmetom obnašali in jim koj grozili z vojaki, ječo in globo, ni se čuditi; da so nekemu širokoustnežu pokazali luknjo, ktero sta napravila zidar in tesar. Vsled tega prišlo je do sodnijske preiskave v Ribnici. Grozili so liberalci kmetom, da dobé več let zapora, tudi takim ki so bili pozvani le kot priče. A kmetje se tega niso vstrašili, svesti si svojih pravičnih tirjatev.

Da tedaj naše razmere niso kaj prijetne, je razvidno. Pa liberalci, ki so dozdanj Ribničane hotli voditi za nos, si bodo s takim počenjanjem sami odklenkali, posebno odkar se udomačujejo pošteni časniki in odkar liberalci posebno, ki se bahajo, da so služili cesarja, začno kvantati o rečeh, ki jih ne umejo, in grditi in zasmehovati reči vsakemu najdražje. Le tako naprej! „Po vašem sadu vas bodo spoznali.“

Iz Štajarskega, 10. novembra. O ranjkem dr. Vončini si iz prijateljskega pisma — smelo rečemo — najizvrstnejšega učenca njegovega, drznemo priobčiti — bodi nam brez zamere! — poslednje vrstice: „Huda je nesreča, ki nas je zadela, da spet padajo na tla slovenstva stebri stari. Zgubili smo moža, ki ga ni mogoče nadomestiti: dva ali trije bi mogli biti, da bi le zunanje opravili, kar je on sam premagal; — pa ako je bil tudi na truplu videti ko hrast — kar je bil na duhu v pravem pomenu — preobilost dela ga je potrla... Kako imenitna sta pač predmeta, ktera je ranjki učil! Cerkevna zgodovina se marsikterim zdi kakor meč, ki rani, ako se previdno ne uči. Koliko zvijač, laži, zabavljic se ogrinja s plaščem „zgodovinskim“, kako je pa ranjki neutrudljivo ravno take točke silno temeljito in obširno v pravem cerkvenem duhu — ki je tudi duh objektivne resnice — razlagal, kako je včasih pri takih rečeh se takó zamudil, da mu je za zadnje ure preveč gradiva zastajalo, je vse znano. Marsikteri bogoslovec, ki se je do tje le bolj zunanje učil svetih nauk, je še le tu iz navdušenih razgovorov prav spoznal imenitnost duhovskih red in duhovskega stanú. V zgodovini in v cerkvenem pravu mu je bil „duh, ki oživlja“, prva reč; zato pa smo prejimali iz njegovih nauk živo prepričanje, kako duh božji cerkev vlada, kako modre so njene postave, kako moramo po pravici zaupati se nje-

nemu vodstvu. Posebno za sv. Očeta je z navdušeno besedo védel navdušiti tudi svoje poslušavce, ker je védel, da „kjer je Peter, tam je cerkev.“ Že l. 1861 ali 1862 je nemške bukve, ki obsegajo zgodovino Pija IX. in mnogo lepih črtic, nagovorov itd. iz njegovega življenja, dal bogoslovcem, da so si pole med seboj razdelili in jih predstavili. Dokončano delo je dal v potrjenje... potem pa ni bilo nič več slišati... Ponižni gospod je takrat, kakor pozneje večkrat, storil, kar je bilo v njegovi moči, pa z glavo nikoli ni tiščal skozi steno. — Veliko je sočutje v tukajšnjih krogih“ itd. —

Iz Štajarskega. (Stremajerjevi groši) Pred nekoliko dnevi sem vam opisal materijalno stanje štajarskega duhovništva. Skrbno sem pregledoval naše liste, kolikor jih namreč morem dobiti, če me bo li kdo zavrnil. A ker se nobeden ni oglasil, smem reči, da nisem prečrno risal, trdivši, da pri nas kaplan dobiva poprek 200, župnik pa 400 gld. letnih dohodkov.

Vprašam tedaj: more s temi goldinarji izobražen človek izhajati? Odgovor: Ne!

Primeroma še kaplan bolj lahko izhaja, ker se vsede vsak dan k pogrjnjeni mizi; pa župnik mora gledati, s čem da bo mizo pokrtil.

V tej revščini je iskati vzroka, da je tudi pri nas toliko gospodov (pravijo mnogo nad 100) prosilo za Stremajerjeve groše.

V principu so naši duhovniki zoper Stremajerjevo podporo; celó letos, ko je naš mariborski ordinarijat odrekel vsako posredovanje v tej zadevi, mora slednji duhovnik sprevideti, da je ta državna podpora nevarna in zoper katoliška načela. Vendar velika sila je napotila naše gospode, da so prezrli svojo čast in vest, ter šli se poklanjat posvetnej gosposki.

Hočem li s tem one gospode, ki so prosili, opravičevati ali celó zagovarjati? Ne; pač pa razumem njih žalostni korak, in nočem kamenja pobirati, da bi ga metal na nje.

V mojih očeh je sedanja državna podpora čin, kojemu mora katoliški duhoven nasprotovati.

Iz tega vzroka tudi jaz nisem in ne bodem prosil za Stremajerjeve groše, da-si jih izmed 400 labodskih duhovnikov ni 10, ki bi imeli tako slabo službo ko jaz,

Domače novice.

Ljubljana, 12. novembra.

(Nemčurska nestrpljivost in zavidnost.)

Popisali smo že slovesni pogreb preč. g. dr. Vončine sicer obširno, a brez vsega pikanja nemškutarske stranke. Še tega nismo povedali, da razen župana ljubljanskega g. Lašana ni bilo ne enega nemškutarja ali uradnika videti v dolgi rajdi pogrebcev in bi tudi zdaj ne bili, ko ne bi bil „Tagblatt“ sprožil nam petersa po nekem „poslanem“, v katerem se pritoži nek nemčur, češ, da je bila šolska mladina k pogrebu „komandirana“. Tedaj tako strupeni ste, da še mrtvemu, kateri gotovo vam ni nikdar bil na poti in je marsikomu izmed vas kaj dobrega storil, ne privoščite slavnega pogreba, kakoršnega je imel, čeravno se ga od vas ne eden ni vdeležil! Kajne, za to škripljete z zobmi in se penite, ker je bil ta pogreb tak, kakoršnega vi ne morete napraviti kakemu svojih privržencev, če tudi vso svojo stranko in vse uradnike iz pisarnic k vdeležitvi „komandirate“, kakoršnega res tudi ranjkemu grofu Auerspergu napraviti niste mogli! Tu ni bil nihče komandiran, vsak je šel za pogrebom iz spoštovanja in ljubezni do umr-

lega, ne pa, kakor se pri vas godi, po „komandi“ ali pa iz strankarske discipline. To vas, se ve da, jezi in zato je ta „oče“ zacvilil v „Tagblattu“. In vendar je društvo, čegar načelnik je bil ranjki, bilo edino izmed vseh slovenskih društev, ki je šlo z zastavo za pogrebom Auerspergu! Taki ste! Auersperg je bil najhujši sovražnik naš, a vendar nismo ga preganjali čez grob, marveč privoščili smo mu slovesen pogreb in večni mir, spominjaje se izreka; „de mortuis nil nisi bene.“ Kako pa vi! Sram vas bodi! — O isti reči smo dobili sledeči dopis: „Edini „Tagblatt“ je prav po kačursko v petek po pogrebu dr. Leona Vončine nad ranjkega izsiknil svoj strup, kajti celo „Narod“ je pripoznal, da je konservativna stranka v njem zgubila „energičnega in delavnega privrženca!“ Nahaja se v „Tagblattu“ 6. novbr. „Eingesendet“, v katerem „Ein besorgter Familienvater“ toži, kako slabo je po sporočilih zdravniškega društva, kar zdravje tiče, v Ljubljani, kako malo se skrbi za snažnost, da bo-lezen vratna davi otroke itd. Kar je pa najhujše, pravi: „Abgesehen davon, müssen noch die armen um das Wohl ihrer Kinder zitternden Eltern erleben — dass ihre Kinder an einem feuchten düsteren Abende zur Begleitung einer Leiche auf den Friedhof commandiert werden. Und dies geschieht zu einer Zeit, in welcher die Frage ventilirt wird, ob es nicht angezeigt wäre, die Schulen zu schliessen. Ist denn die competente Schulbehörde mit Blindheit geschlagen?“ — Ker šolarji iz ljudskih šol in iz vadnice niso bili vpričo, ker so realci le prosto bili povabljeni, kateri hočejo za pogrebom; so ti tako komandirani otroci le gimnazijalci, bodoči vojaci in deželni brambovcí. Kako suho po tleh, koliko mokro in temotno je bilo v četrtek, je znano, in vnani gospodje, ki ste od daleč prihitali k pogrebu, bote vedeli, kako skrbovite očance imamo v Ljubljani. Pravijo, da je „Ein besorgter Familienvater Tagblattov“ tisti profesor Hezilo, ki ga je zarad njegove brezbožne pisarije o veronauku v srednjih šolah naših obdelal bil v „Slovenca“ katehet Istinič, kateri profesor je bil nekdanj Vončinov prijatelj in celó prijednik, in ima v prvi šoli latinski sina že drugo leto. Pa — bodi si res ali ne, kar se pripoveduje, v bombaževino naj povije skrboviti očanec svojega gojenčka, pa ziblje in pestuje naj gimnazijalca. — Ako je pa pisar ta res profesor, marsikdo je dejal: Ist denn die competente Schulbehörde mit Blindheit geschlagen?!

(Živino varovalno društvo) je imelo preteklo nedeljo v tukajšni magistratni dvorani shod, kterega se je pa vdeležilo le pičlo število enajsterih društvenikov, dasiravno ima ljubljanska filijala uže 135 udov.

Na dnevnem redu je bila sprememba pravil, ki je bila po nasvetu gosp. načelnika Ferd. Janeža, uradnika deželne sodnije, enoglasno sprejeta. Čudno je to, da zmed gg. učiteljev se nikdo ni shoda vdeležil, dasiravno ima ta stan prvo nalogo pri mladini vzbujati milosrčnost do živali! Želeti bi bilo, da bi se društvo razširilo, kajti namen njegov je blag in istina je, da kdor nima usmiljenja do živine, koja zanj dela in ga redi, ta tudi do človeka nima usmiljenega čuta. Društveniki plačujejo po 1 gld. na leto, pa dobivajo tudi časopis v mesečnih zvezkih brezplačno. Pristop k društvu se naj blagovoljno naznani gospodu Ferd. Janežu, uradniku ljubljanske deželne sodnije.

(Dobro, če bo kaj iz tega). Nedavno smo v uvodnem članku grajali splošno navado pri

nas, da vsak, ki zna le par besedi nemški, pri vsaki priliki hoče pokazati to z nemškim kremljanjem, zato se tudi v čisto slovenskih družbah pogosto več nemških, ko slovenskih besedi sliši, zlasti če je kaj ženskega spola vmes. Grajalismo to kurtoazijo, ker se po nji goji tuj duh pri nas, in izrekli misel, naj bi se osnovalo društvo, čegar udje bi se zavezali proti majhni denarni kazni, povsod in z vsakim, ki kaj slovenski zna, govoriti izključljivo le v domačem jeziku, Z veseljem smo zdaj zapazili, da je ta naša misel padla na rodovitna tla ter da se je več zlasti mladih ljudi poprijelo je. Dobro! Posnemajmo s tem Hrvat! Tako društvo bo gotovo mnogo koristilo in morda s časoma odpravilo iz javnih naših sprehajališč, gostilnic in drugih javnih prostorov tisti jezik, ki ni ne nemški, ne slovenski, tudi „kranski“ ne, marveč pravi „kuhel-dajč“, ki pa vendar v očeh tujcev daje Ljubljani podobo nemškega mesta. Nemški jezik, ki se navadno v Ljubljani sliši, trga vsakemu rojenemu Nemcu, ki je količkaj olikan, ušesa, sliši se kakor pačenje in marsikaka lična dama bi opustila to nemščino, če bi se govoriti slišala z ušesom prave Nemke. Mi se spominjamo nekega Saksonca, ki je prišel v Ljubljano in potem pisal v nek nemški list o ženskem spolu ljubljanskem: „Dame so večidel krasotice, usta so jim jako lepa, dokler molče. Če se pa odpro in spregovoré nemško besedo, se tako skremžijo in zavlečejo, da je človeka groza. Prepričal pa sem se, da jim jake melodične besede maternega jezika njihovega ust nikakor ne pačijo. Škoda, da jaz njihovega jezika ne umem, sicer bi bil ž njimi govoril le tega in vtisek lepote ljubljanskega ženskega spola do mene bi bil po vsem popoln“. Tako je sodil tujec, kteremu je bil nemški jezik gotovo ljubši od slovenskega; toda to, kar je v Ljubljani, bila mu je parodijska pamflet na lepoto nemškega jezika. Zapomnite si to, ljubljanske dame, ki pri vsaki priliki brž nemški spregovorite, češ, da je to „nobelj“. Društvo pa, čegar naloga bo trebati po javnih prostorih ta grdi „kuhel-dajč“, ki se pri nas govori v najnoblejših salonih, in nadomestiti ga z lepim slovenskim, nam bo dobro došlo, le na dan ž njim!

(Slovensko gledišče.) Preteklo saboto so se igrale tri igre. V prvi „Igralka“, ki je bolj lahke francoske šege, se je odlikovala gospodična Podkrajšekova kot „igralka“, gospod Šuštaršič jo je še s precejšnjim vspehom skušal dohajati. Gospodično Ledarjevo smo videli še le drugokrat na odru, toraj še ne moremo govoriti o njenih zmožnostih. V solo-igri „Vojaški fantje mi smo mi“, je bil gospod Noll res prav čvrst kranjski fant in to v petji in igranji; občinstvo mu je to tudi pripoznalo z obilnim ploskom. Igra „Eno uro doktor“ je že znana dobra burka, ki se je izvzemši nekatere predolge pavze, prav dobro predstavljala. Zlasti gospod Kajzelj, dasiravno v majhni nalogi, in gospodična Gornikova sta se vrlo obnašala; ta gospodična ima brez dvoma žilo igralke, zlasti naivnih nalog v sebi. Gospod Šuštaršič je sicer bil prav komičen sluga — pa kakor se nam je zdelo — ga je večkrat spominj zapuščal; šepetalec ne more vsega storiti. Gospod Kajzelj bi bil v tej nalogi gotovo bolj v svojem elementu. Gospod Jelčnik je igral umno svojo nalogo. Občinstvo je ploskalo tej igri in igralcem.

Gledišče ni bilo nič kaj polno, bodi si, da našega občinstva ne mikajo kratke igre, ali pa je veselje do gledišča vgasnilo zlasti pri mladini, ktera rajši po gostilnicah in ka-

varnah igra, kakor da bi se duševno zabavala. Slabo znamenje napredka! Več je pa tudi slovenskih družin, ki hodijo v nemško gledišče, češ, da je to bolj „nobelj“. To je pač obžalovanja vredno. Če bo šlo tako naprej, bomo slovensko gledišče kmalo k pogrebu nesli.

(Vprašanje do sl. mestnega magistrata.) Znano je, tudi mestni odbor je pripoznal, da je vnetica vratu nalezljiva kužna bolezen in da je prvo, s čemur se ji nasprotovati more, občna snažnost. Na to bi morali magistratni organi na vso moč gledati. Naj pa gre kdo, zlasti ob nedeljah in ponedeljkih, memo Tavčarjeve hiše na dunajski cesti in mislil si bo, da nimamo nikakoršne mestne policije, ki bi imela skrbeti za snažnost po mestu. Tam so ob trotoarji cele dni luže rumenorudečkaste barve, ktere spuščajo svojo vonjavo prav počasi v zrak, dokler jih solnčni žarki ne posušé ali se prahu ne napijó. Ker take mlake niso mestu za kinč, niti prebivalcem zdrave, mlslimo, da se jih bo sl. magistrat usmilil, in brž ko mu bo to znano, se lotil njihovega posušanja in zabranil pota, po kterih bi se z novega polnile.

Več meščanov.

Razne reči.

— Iz Ljutomera se nam piše: Da je treba, da se Slovenci proti nemškutarstvu zopet združimo, to tudi pri nas čutimo. Tako n. pr. se pri nas vlada zeló jezi na našo narodno šolo in naše narodno (-liberalno) učiteljstvo. Našim učiteljem bi se morebiti dosta slabše godilo, ako bi jih tisti narodni možje (med njimi mnogozaslužni gosp. K.), ktere so še oni pred malo časom samo za klerikalce imeli, ne zagovarjali; kajti našim nasprotnikom so vsi Slovenci, liberalni in klerikalni, enako trn v peti. — Naša dobra fara je razpisana, kompetentov je dosta. Da bi le dobrega in narodnega fajmoštra dobili in ne zopet kakovega „feld kaplana“, kakor v nekterih drugih krajih.

— Kako se madjari. Kanoniki Vesprimski so dobili povabljenje, naj bi svoja slovanska in nemška imena spremenili v madjarska, n. pr. Čečinovič v Kemenes, Pečla v Palotai, Štefan Gulden pa dekan Gulden v Forintov, in konečno profesor v semenišču Wünsch v Fejevri. Tako se množi narod madjarski, pristavljaja „Našinec“ št. 125.

— Českich časnikov v Ameriki izhaja doslej šestero in v kratkem pride še sedmi list na svetlo, namreč Hlas katolicki. Uni so pa: Slavia, že XIII. letnik, Slovan Americký, V. tečaj, Pokrok, in Pokrok zapadu, New-Yorške Listy, pa Narodni noviny.

— V palači sultanovi služi 6000 ljudi — možkih in ženskih, kteri potrebujejo vsaki dan 1200 ovac, 2000 kuret itd. Razen teh je na dvoru turškega cesarja tudi mnogo godcev, plescev, igračev itd. —

— Nezmotljivo sredstvo. Neki pariški bukvar je naznanil nove bukve z imenom: „Umetnost si podaljšati življenje“; pristavil pa je prav priprosto: „Pisatelj je umrl v cvetju svoje mladosti.“

— Komu naj se napiva? V družbi muzikov so se napivale zdravice. Eden gostov zavpije: „Mozart naj živi!“ — „Tiho, tiho,“ zavrne drugi, „napivajmo sami sebi; „Mozart bo živel dalje, ko mi.“

— Brez pomoči. Kmečki deček: „Gospod zdravnik, moj oče so umrli, jaz bi imel rad smrtni list.“ Zdravnik: „Kdo ga je ob-

ravnoval?“ Deček: „Mati.“ Zdravnik (nestrpno): „Jaz hočem vedeti, ktereга zdravnika ste na pomoč poklicali.“ Deček: „Noben zdravnik jim ni pomagal, so umrli sami.“

Umrli so:

6. nov. Jakob Ločnikar, berač, 43 l., za razlivom v pljuča. — Janez Bencina, delavec, 30 l., za srčno napako.

7. nov. Reza Troha, inst. reva, 82 l., — in Gregor Zupančič, gostač, 60 l., oba za oslabljenjem.

8. nov. Avgust Bencina, čevljarak otrok, 12 tedn., za mrzlico. — Jože Zavašnik, pastir, 12 l., za vročinsko boleznijo. — France Erjavec, mestn. čuvaja otrok, 8 m., za pljučnico. — Anton Stopič, dninar, 31 l., za pljučno boleznijo. — Neža Mogošič, delavka, 33 l., za pljučno sušico.

9. nov. Jera Maretti, delavčeva žena, 61 l., za pljučnico. — France Kunc, otrok sodnijskega sluga, 8 m., za pljučno sušico. — Franciška Grahofer, inst. reva, 76 l., za oslabljenjem možgan.

10. nov. Jože Mišic, postreščekov otrok, 7 l., za vnetjem vratu.

Eksekutivne dražbe.

13. nov. 3. Mart. Ušinič-ovo iz Božjakovega (1375 gl.), — 3. Jak. Verviščar-jevo iz Dragomelj (943 gl.), obe v Metliki. — 2. J. Škodo-vo iz Čadeža (110 gl.), — 2. A. Pregelj-ovo iz Ustja (1735 gl.), obe v Litiji. — 2. Lor. Sever-jevo iz Studenca (1560 gl.), — 1. Anton Zelen-ovo iz Senožeč (870 gl.), obe v Senožečah. — 1. Peter Košir-jevo iz Terboj v Kranji.

Telegrafične denarne cene

11. novembra.

Papirna renta 70.10. — Srebrna renta 74.75. — 1860letno državno posojilo 109.10. — Bankine akcije 989 — Kreditne akcije 231.75. — London 110.60. — Srebrn 105.55. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.91 1/2.

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Posilja se s poštnim povzajem (Postnahnahme), s plačano colnino, vožnino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4-41)

Oznanilo.

Prodaja se zdaj pri M. Gerberju v Ljubljani po zelo znižani ceni:

KLJUČ

za poštevanje, razštevanje in metrično mero s „pojasnilom“ vred po 2 kr. a. v.

Abecednica

s podobami

za čitanje in štetje po 18 kr. a. v.

Kdor pa naroči pri pisatelju Žnidarčič-u na Banjšicah (pošta: Canale bei Görz) po 10 iztisov te ali une knjižice, ta prejme na vsakih 10 še 2 iztisa za privrček.

„Slovenski učitelj“ govori v 3. štev. (str. 44) obširno o „Abecednici“ ter sklepa tako: „Kaj tacega nemajo še Nemci ne, kakor so te podobe, ktere služijo dvojnemu namenu: kazalnemu poduku in izpoznavanju pismen. Mislimo toraj, da bi se moglo slovensko učiteljstvo po pravici ponašati s to „Abecednico“. Priporočamo jo najtopleje vsem čast. čitateljem našega lista.“ (57-2)

„Abecednica“ se dobiva tudi v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohora, v Mariboru pri Ferlincu, v Gorici pri Wokulatu in Filaku, v Zagrebu pri Hartmanu, v Pragi pri Gregru.